

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

17 septembrie, ora 13.00

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

SERIA ORCHESTRELOR ROMÂNEȘTI

Sala Radio

ORCHESTRA FILARMONICII MOLDOVA DIN IAȘI

HANKYEOL YOON dirijor

FLORIAN MITREA pian

Munteanu Simfonia a II-a din ciclul *Umbre și geneze*

Amprente / Contraste / Heterofonii / Izvoare bizantine / Joc de culori

Prokofiev Concertul nr. 1 în re bemol major pentru pian și orchestră op. 10

Allegro brioso / Andante assai / Allegro scherzando

Žebeljan *Hum away, strings*

Bartók *Suita Mandarinul miraculos*

Viorel Munteanu (n. 1944): Simfonia a II-a din ciclul *Umbre și geneze*

Cuvântul autorului: „Ciclul *Umbre și geneze* este un generic de mare larghețe, sub care stă, de fapt, orice act de creație, pentru că artistul are nevoie de propriile repere estetice în funcție de care să-și evalueze, să-și definească opera... pentru că umbrele și genezele mele sunt surse quasi permanente de inspirație, sunt teme mereu născute și renăscute din propriile evoluții. Consider că un compozitor asimilat de actualitate este un creator care face posibilă întâlnirea ethosului românesc cu structura cântului bizantin, cu muzica ancestrală, cu arhetipul românesc, păstrând astfel matricea și pecetea unui spațiu spiritual inconfundabil, până la întâlnirea discretă a sacrului cu profanul”.

„Simfonia a II-a de Viorel Munteanu impresionează prin mai multe elemente: prin controlul organizării înălțimilor, prin diversitatea ritmică și dinamică, prin ingeniozitatea scriiturii orchestrale și naturaleța arcurii formale, prin minuțiozitatea notației, prin expresia totodată universală și națională, în care modalul și atonalul își dau mâna cu influențele din folclor și din marea tradiție simfonică europeană. [...] un opus contemporan de reală forță expresivă” (Călin Ioachimescu).

Serghei Prokofiev (1891–1953): Concertul nr. 1 în re bemol major pentru pian și orchestră op. 10

Acest opus este unul dintre cele mai scurte concerte ale autorului și durează doar 15 minute.

Desfășurarea are 15 indicații de tempo și, deși se cântă non stop, se pot trage liniile de demarcație ale alcătuirii tripartite clasice ale concertului instrumental. Lucrarea este descrisă ca fiind extrovertită, de efect, care începe și se termină cu aceeași temă largă și generoasă în re bemol major. Secțiunea care începe de la *Andante assai* (până acolo fiind cinci schimbări de tempo dar în cadrul aceleiași mișcări rapide) oferă un contrast cald și voalat în sol minor și este considerată ca fiind partea mediană.

Compozitorul-pianist, în vârstă de doar 22 de ani, a câștigat Premiul Anton Rubinstein în 1914, cu toate că nimeni pe vremea aceea nu a putut eticheta acest concert drept o operă clasică, iar critica timpului a fost foarte amestecată. Interesul lui Prokofiev pentru disonanțe inedite și percuție energică l-a plasat ferm în rândurile avangardiștilor. Sonoritățile temei de deschidere sunt grandioase și ele constituie liantul care încheagă toată lucrarea. Între cele trei apariții ale temei, Prokofiev inserează o serie de episoade și teme contrastante. Forma complexă a concertului poate fi apoi redusă aproximativ la ABACA, „A” fiind această temă principală. De-a lungul lucrării, Prokofiev își demonstrează înclinația pentru texturi strălucitoare, percutante. Glockenspiel-ul preia un rol unic de solist, făcând echipă adesea cu pianul pentru a străluci deasupra țesăturii orchestrale. Cu solo-urile sale de bravură și armoniile îndrăznețe, prima compoziție „matură” a lui Prokofiev îl anunță ca pe o forță muzicală care va zgudui publicul de la începutul secolului al XX-lea prin tratarea neortodoxă a materialului melodic și armonic, precum și cu agresiva abordare a ritmului.

Program

Isadora Žebeljan (1967-2020): *Hum Away, Strings!* (2013)

Žebeljan a fost una dintre cele mai remarcabile și apreciate compozitoare sârbe la nivel internațional. Creația sa extrem de vastă și diversificată cuprinde toate genurile. Pentru marele public s-a remarcat mai ales prin muzica de scenă și de film, colaborând cu nume sonore precum Kusturica și Bregovich. A fost membră titulară a Academiei Sârbe de Științe și Arte din 2012. A primit comenzi pentru festivaluri internaționale precum: Bienala de la Veneția, Festivalul de la Bregenz (pentru care s-a scris prezenta piesă).

Inițial *Hum away, hum away, strings* („Zujte strune” – Strângeți coardele) a fost un Cântec și dans pentru vioară și pian – cu extrase pe fundal din *Flautul fermecat* de Mozart, deoarece cuvântul hum se referă la un sunet continuu, scăzut ca intensitate. Față de prelucrarea pentru orchestră, piesa inițială are două episoade în plus. Varianta orchestrală începe cu un mic preludiu care debutează cu câteva acorduri disonante și frânturi de linie melodică însoțite de armonii aspre. În continuare se declanșează un fel de *moto perpetuo* presărat cu ritmuri diversificate, inclusiv asimetrice, și cu foarte multe elemente melodice izvorâte din folclor. Aerul amintește de Bartók prin desenul crenelat, de Șostakovici prin folosirea agresivă a ostinato-ului și de Enescu prin strălucirea orchestrației și a unor micro-formulări. Oricum, aluziile la Mozart se disting cu greutate, doar cunoscătorii avizați pot urmări acel *Hum Hum* din fundal.

Béla Bartók (1881-1945): *Suita din baletul Mandarinul miraculos BB 86a*

Mandarinul miraculos op. 19 Sz. 73 (BB 82) este un balet-pantomimă într-un act compus de Béla Bartók între 1918 și 1924 și are la bază intriga piesei expresioniste, înfricoșătoare și supranaturală a dramaturgului Melchior Lengyel (1916). Premiera din 1926, la Opera din Köln a provocat scandal și a fost ulterior interzisă pe motiv de imoralitate. Deși premiera de la Praga a avut mai mult succes, lucrarea a fost interpretată în general în restul vieții lui Bartók sub forma unei suite de concert, care păstrează destul de puțin din muzica pantomimei originale. Baletul se deschide cu imaginea unui peisaj urban, cu multă mizerie și smog. Obiectivul se fixează în cele din urmă pe trei vagabonzi care cooptează o fată frumoasă care să atragă prin dans erotic potențiale victime pentru a fi jefuite. Cea de a treia vizată este un chinez care deține obiecte de valoare și este covârșit de o pasiune mistuitoare pentru fată. Hoții îl atacă, îl jefuiesc și pe urmă încearcă să-l omoare dar fără succes: îl atârână de un cârlig de lampă care se rupe și cufundă camera în întuneric. Bărbatul emite o culoare albastră fantomatică, miraculoasă pe podeaua pe care a căzut, iar tâlharii pot vedea că mandarinul, copleșit de dorință, încă o mai ține pe fată în brațe. Fata are o revelație și-i acceptă îmbrățișarea pasională care, epuizându-l, îi declanșează moartea.

Suita relevă „murdăria” complotului, oprindu-se înainte de cele trei încercări ale vagabonzilor de a-l ucide pe mandarin și de uniunea lui sexuală cu fata: 1. Introducere – Cortina se ridică, 2. Primul dans al seducției (pe o melodie perversă de vals), 3. Al doilea dans al seducției, 4. Al treilea dans al seducției – intrarea mandarinului, 5. Dansul fetei, 6. Goana – vagabonzii fug, 7. Brusc apare capul Mandarinului, 8. Mandarinul cade la podea.

Mandarinul miraculos constituie o meditație ironică și critică la adresa exotismului, erotismului și naturalismului, subiecte pentru care Bartók a arătat un interes deosebit. Referindu-se la noul său balet, Bartók scria soției sale: „Va fi o muzică infernală dacă îmi reușește”.

Uneori, această muzică devine atât de disonantă încât se atinge atonalitatea. În plus, este foarte dificil de executat pentru că Bartók folosește aici multe tehnici de colorare, inclusiv scări cromatice, triluri și tremolo-uri, glissandi, acorduri grupate, sferturi de ton, flageolete și felurite efecte speciale. Lumea sonoră unică a lui Bartók datorează mult muzicii populare din Europa Centrală, pe care a studiat-o în amănunțime, precum și avangardei europene a anilor 1910.

Orchestra

Filarmonica de Stat Moldova din Iași, ansamblu cu activitate artistică permanentă, a avut concertul inaugural la 9 octombrie 1942, sub bagheta lui George Enescu. Demonstrând un profund și respectuos angajament față de eforturile muzicienilor fondatori, ansamblul Filarmonicii de Stat Moldova a creat, în cele 81 de stagioni ce au trecut până astăzi, o istorie extraordinară. Pe scena de concerte ieșeană au evoluat artiști de

renume mondial (Valeri Gherghiev, Ion Marin, Ștefan Ruha, Paul Nadler), precum și personalități consacrate (Sviatoslav Richter, Dmitri Bașkirov, Rudolf Kerer, Nikolai Demidenko). Ansamblurile Filarmonicii – Orchestra simfonică, Corul academic Gavriil Musicescu și Cvartetul Ad libitum – au evoluat, de-a lungul timpului, pe scene celebre din Europa – Concertgebouw din Amsterdam, Gasteig din München, Sala Beethoven de la Bonn, De Doelen din Rotterdam, Auditorium Nacional din Madrid, Megaro din Atena, Arena Spheristerio din Macerata (Italia), Salle Gaveau din Paris – precum și la New York, Washington, Chicago, San Francisco, Boston și Los Angeles ori la Vancouver, Edmonton, Ottawa, Toronto și Montreal.

Orchestra simfonică și Corul Gavriil Musicescu au prezentat pe scena Filarmonicii, în timp, un număr impresionat de lucrări din repertoriul simfonic, vocal-simfonic și de operă, piese *a cappella*, capodopere românești și universale. În prezent, disponibilitățile repertoriale ale artiștilor Filarmonicii din Iași sunt nelimitate: de la clasic la contemporan; simfonic, vocal-simfonic, operă, camera; muzică cultă și de divertisment, jazz simfonic și muzică de film.

Paralel cu prezența scenică, ansamblurile Filarmonicii ieșene au înregistrat zeci de ore de muzică din cele mai diverse genuri și perioade, atât românească, cât și străină, pe disc, la radio și televiziune.

Orchestra simfonică și Corul Gavriil Musicescu continuă să dezvolte programe care să se adapteze, dar totodată să formeze gustul publicului contemporan.

Dirijor

Dirijorul **Hankyeol Yoon** este cel mai tânăr laureat al Premiului Neeme Järvi la Gstaad Menuhin Festival & Academy 2019, primind invitații din partea Orchestrei de Cameră din Basel și a orchestrelor simfonice din Basel și Berna. Cele mai importante proiecte din cadrul stagiunii 2022/23 includ debuturi cu Orchestra Simfonică din Berna și Orchestra Filarmonică din Busan, precum și o revenire cu Orchestra Simfonică KBS pentru concerte în Tokyo. De-a lungul timpului, a dirijat Orchestra Simfonică din München, Norddeutsche Philharmonie Rostock, Neubrandenburger Philharmonie, Orchestra Festivalului

de la Gstaad, Orchestra de Cameră din Basel, Orchestra Simfonică Națională Coreeană și Orchestra Filarmonică din Daejeon. În 2019, Hankyeol a obținut premiul al treilea la CAMPUS Dirigieren din Nürnberg, iar în 2021 a câștigat premiul al doilea și premiul publicului la concursul inaugural KSO International Conducting Competition din Seoul. A fost, de asemenea, finalist la Concursul Georg Solti din 2020 și, respectiv, la Deutscher Dirigentenpreis din 2021.

În 2021, Hankyeol a renunțat la funcția de al doilea Capelmaistru al Teatrului și Orchestrei Neubrandenburg Neustrelitz. În timpul mandatului său de doi ani, a dirijat mai multe concerte simfonice, precum și spectacolele *Pariser Leben* și *Il Barbiere di Siviglia*. De asemenea, a condus o producție a spectacolului *Der Kaiser von Atlantis* de Ullmann.

A fost dirijor-asistent la Teatrul de Stat din Nürnberg, Grand Théâtre de Genève și la Festivalul de Operă de la Heidenheim, precum și la Orchestra Simfonică a Radiodifuziunii Bavareze sub conducerea lui Daniel Harding și la Festivalul de la Lucerna ca dirijor de orchestră sub conducerea lui Thomas Adès.

Compozitor premiat, Hankyeol a fost distins cu premii la Concursul Internațional de Compoziție Luciano Berio de la Roma în 2020, Concursul de Compoziție TonaLi de la Hamburg în 2018, Concursul de Compoziție Vareler în 2016 și la Concours de Geneve în 2015. În 2019, a fost unul dintre cei doi compozitori îndrumați de Fundația Peter Eötvös din Budapesta (compozițiile sale fiind dirijate de Peter Eötvös) și a primit mentoratul lui Sir George Benjamin. Sub îndrumarea lui Unsuk Chin, Hankyeol a debutat ca dirijor și compozitor în Coreea de Sud la Festivalul Internațional de Muzică din Tongyeong. În decembrie 2021, cea mai recentă lucrare a sa, *Grande Hipab*, a fost prezentată în premieră de Ensemble Modern din Frankfurt.

Născut în Daegu, Coreea de Sud și stabilit la München (din 2011), Hankyeol a studiat dirijat, compoziție și pian la Școala Superioară de Muzică și Teatru din München.

Solist

Descris de Martha Argerich ca fiind „un pianist extraordinar”, **Florian Mitrea** este dublu-laureat la Concursurile Internaționale de Pian de la Glasgow 2017, Saint Priest 2017, Hamamatsu 2015 și München-ARD 2014, precum și câștigătorul Concursului de Pian Royal Overseas League 2018. Lista de distincții continuă cu premii la Concursurile Internaționale de la Harbin în China în 2018, Manchester și Verona 2016. În 2018 a câștigat Festivalul-Concurs Internațional de Pian de la New York, premiu în virtutea căruia i-a fost acordat debutul la Carnegie Hall. În portofoliul său de concerte se numără

©Cristina Bobe

apariții în săli precum Usher Hall-Edinburgh, Royal Concert Hall-Glasgow, Bridgewater Hall-Manchester, King's Place, St John Smith Square, Queen Elisabeth Hall, Saint-Martin-in-the-Fields din Londra, Centrul Bozar din Bruxelles, Studiourile radiodifuziunii bavareze din München și Schwetzingen Festspiele din Germania, Bunka Kaikan Hall și Sonic Concert Hall din Tokyo, Centrul de Arte Seoul și Academia Chopin din Varșovia. A fost artist invitat la Festivalurile de la Lucerna și Edinburgh și a colaborat ca solist cu orchestrele Philharmonia din Londra, Collegium Musicum din Basel, Orchestra regală a Scoției, Filarmonica George Enescu din București, Orchestra de Cameră și Orchestra Națională Radio. A înregistrat pentru unele dintre cele mai prestigioase societăți de radiodifuziune, printre care BBC Radio 3, BBC Scoția, Südwest Rundfunk, Bayerischer Rundfunk, Radio France Musique, Radio Télévision Suisse și Radio România Muzical. Discul său de debut a fost premiat ca Discul anului 2018 de către ascultătorii Radio România Muzical.

A studiat la București cu profesoarele Flavia Moldovan și Gabriela Enășescu. Absolvent al Liceului de Muzică George Enescu, a continuat studiile la Academia Regală de Muzică din Londra, la clasa profesoarei Diana Ketler, absolvind cu cele mai înalte distincții. Și-a perfecționat tehnica pianistică la Academia de la Imola cu maestrul Boris Petrushansky. În prezent, predă la Academia Regală de Muzică din Londra.